

Klimatkontrakt 2030

Mellan Malmö stad och myndigheterna
Energimyndigheten, Vinnova, Formas, Tillväxtverket,
Trafikverket, Naturvårdsverket samt Viable Cities.

VERSION 2023

Klimatkontrakt 2030

Innehåll

Klimatkontrakt 2030.....	4
1. Syftet med Klimatkontrakt 2030.....	5
2. Parter.....	5
3. Kommunens åtaganden.....	5
3.1. Kommunens klimatmål.....	5
3.2. Strategi.....	6
3.3. Organisation och ledning.....	7
3.4. Samverkan med näringsliv, akademi och medborgare.....	7
3.5. Klimatinvesteringsplan.....	8
3.6. Digitalt stöd för genomförandet.....	9
3.7. Innovationsnav för klimatneutrala kommuner.....	9
3.8. Klimatanpassning.....	10
3.9. Klimatsmart mobilitet.....	10
3.10. Rapportering och uppföljning.....	11
4. Viable Cities åtaganden.....	11
4.1. Samordning Klimatkontrakt 2030.....	11
4.2. Smart policyutveckling.....	12
4.3. Innovation.....	12
4.4. Samordnad finansiering.....	13
4.5. Samspel med EUs mission klimatneutrala städer.....	13
5. Myndigheternas åtaganden.....	13
5.1. Smart policyutveckling.....	14
5.2. Stöd till forskning, innovation och utveckling.....	14

5.3. Samordnande insatser kring finansiering.....	15
5.4. Deltagande i europeiska initiativ för hållbara städer.....	15
6. Strategiska utvecklingsprojekt 2024.....	16
6.1. Governance.....	16
6.2. Klimatinvesteringsplaner.....	17
6.3. Konkurrenskraft genom omställning.....	17
6.4. Medborgarengagemang.....	18
6.5. Systemdemonstratorer.....	19
6.6. Mission klimatneutrala städer 2030 internationellt.....	19
7. Gemensamt arbete kring uppföljning, utvärdering och uppdatering.....	20
7.1. Viktigaste uppdateringar för kommunen.....	20
7.2. Mest angelägna erfarenheter att dela för kommunen.....	20
7.3. Viktigaste uppdateringar för Viable Cities.....	21
7.4. Viktigaste uppdateringar för myndigheterna.....	23
9. Kontraktet.....	25
Klimatkontrakt 2030.....	26
Bilaga 1 - Länkar till dokument.....	27

Klimatkontrakt 2030

Klimatfrågan är vår tids största utmaning. En samhällsutmaning som är både lokal och global och samtidigt ömsesidigt förstärkande av andra samhällsutmaningar som på ett fundamentalt sätt påverkar samhällets utveckling och hotar förutsättningarna för jorden. De arbetssätt vi hittills använt för att traditionellt utveckla vårt samhälle räcker inte längre. Vi måste arbeta på helt nya sätt. Tillsammans bygger vi en rörelse bland många aktörer i samhället för att nå missionen Klimatneutrala städer 2030 med ett gott liv för alla inom planetens gränser.

Klimatkontrakt 2030 är ett verktyg för att nå detta. Det är ett långsiktigt åtagande som säkrar ett utvecklat samarbete mellan städerna och den statliga nivån. Utgångspunkten för arbetet är att ett ökande antal svenska kommuner och samhällen samlar en bredd av aktörer och mobiliserar på många nivåer – lokalt, regionalt, nationellt, internationellt – för att bana väg för snabbare omställning till klimatneutralitet och hållbarhet i Sverige, Europa och världen. De städer och myndigheter som tillsammans med Viable Cities arbetar med Klimatkontrakt 2030 är föregångare som har ambitionen att bana väg för en bredare omställning som involverar många fler.

Klimatkontrakt 2030 är ett verktyg för att utveckla en mer ändamålsenlig samhällsstyrning vilket benämns som governance. Governance innebär att många aktörer på olika styrvivåer arbetar tillsammans för att gemensamt gå bortom det man som enskild aktör har direkt rådighet över för att förverkliga mål och mission. Det innebär ett systemskifte mot ett helhetstänkande inom offentlig förvaltning och en mer nätverksbaserad styrning.

Governance syftar på processen och strukturen för att styra, leda och reglera en organisation, ett samhälle eller ett system. Det handlar om hur beslut tas, hur mandat och ansvar fördelas, och hur regler och riktlinjer upprätthålls och efterlevs. Det är en komplex process som involverar politiska, ekonomiska, tekniska och sociala aspekter som i sin tur kräver samarbete och engagemang från en bredd av samhällsaktörer.

Klimatkontrakt 2030 skapar ett sammanhang som katalysator för nya, innovativa former av samarbete mellan städer, näringsliv, akademi, forskningsinstitut och civilsamhälle och bidrar därmed till utvecklad governance. Detta stärker förutsättningarna att mobilisera och driva en gemensam hållbar utveckling i en nutid och ett samhälle som i allt högre grad präglas av komplexitet.

Tillsammans bygger vi förmåga steg för steg att ställa om snabbare!

1. Syftet med Klimatkontrakt 2030

Syftet med detta Klimatkontrakt är att öka tempot i klimatomställningen i städer inom ramen för Agenda 2030 och samtidigt bidra till en fortsatt återhämtning och utveckling av svensk ekonomi i en tid som präglas av flera sammanlänkade kriser.

Klimatkontraktet uttalar parternas avsikt att höja ambitionen inom hållbar stadsutveckling och klimatomställning. Klimatkontraktet ger även Sverige och svenska städer goda förutsättningar att vara internationella föregångare i städernas klimatomställning. Detta ska uppnås genom ömsesidiga och långsiktiga åtaganden om insatser från de undertecknande statliga myndigheternas, innovationsprogrammet Viable Cities och kommunens sida.

2. Parter

Parter i Klimatkontrakt 2030 är:

- Malmö stad.
- Myndigheterna: Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (Formas), Naturvårdsverket, Statens Energimyndighet (Energimyndigheten), Tillväxtverket, Trafikverket och Verket för innovationssystem (Vinnova).
- Strategiska innovationsprogrammet Viable Cities¹.

3. Kommunens åtaganden

3.1. Kommunens klimatmål

Miljöprogram för Malmö stad 2021–2030 är antaget av kommunfullmäktige och är ett strategiskt dokument som anger riktningen för Malmö stads långsiktiga arbete med miljö- och klimatfrågor. Miljöprogrammet är styrande för stadens nämnder och bolag och ska även stödja och inspirera Malmöbor och aktörer inom privat och offentlig sektor.

Miljöprogrammet består av tolv mål fördelade på tre målområden:

- Ett Malmö med minsta möjliga klimatpåverkan
- Ett Malmö med god livsmiljö

¹ Viable Cities är ett strategiskt innovationsprogram som finansieras av Energimyndigheten, Vinnova och Formas. Programmet har en löptid från 2017 till 2030 och har cirka 130 medlemmar, Vårdorganisation är KTH.

- Ett Malmö med rik och frisk natur

Till det övergripande målområdet om klimat finns följande mål:

- Utsläppen av växthusgaser i Malmö som geografiskt område har minskat med 70 procent.
- Malmö stads organisation har nettonollutsläpp.
- 2030 är Malmös konsumtionsbaserade växthusgasutsläpp på god väg till en hållbar nivå.
- Malmö försörjs av 100 procent förnybar och återvunnen energi.

Ytterligare två mål som rör klimat återfinns inom de övriga målområdena:

- Malmö har ett hållbart mobilitetssystem
- Ökad resurseffektivitet.

Kommunfullmäktigemålen i Malmö stads budget 2024 anger att Malmö stad ska vara en grön stad som leder klimatomställningen. Malmö är en föregångare när det gäller minskade utsläpp av växthusgaser och ska vara en klimatneutral stad 2030. Utifrån ambitionerna i The Malmö Commitment² ska omställningsprocessen vara inkluderande och rättvis.

3.2. Strategi

Malmö ska fortsätta att vara en föregångare inom miljö- och klimatområdet. Hela Malmö stads organisation har ett gemensamt ansvar för att målen i miljöprogrammet uppnås. Varje nämnd och bolagsstyrelse ska utifrån sitt respektive grunduppdrag och sina förutsättningar integrera miljöprogrammets innehåll i sin verksamhetsplanering. Detta betyder att varje nämnd och bolagsstyrelse ansvarar för att identifiera vilka mål verksamheten kan bidra till och besluta om de åtgärder som leder till störst miljöeffekt och samhällsnytta. Miljönämndens uppdrag är att processleda, stödja och samordna kommunens miljöarbete och har till uppgift att stödja nämnder och bolag i arbetet med genomförandet av miljöprogrammet.

Malmö stads organisation har inte ensam rådighet över miljöfrågorna och kan inte av egen kraft nå målen i miljöprogrammet. Precis som för genomförandet av Agenda 2030, kommer partnerskap och samverkan vara en framgångsfaktor i arbetet med Malmö stads miljöprogram. En omställning krävs av samtliga förvaltningar och bolag för att tillsammans med civilsamhället, akademien och näringslivet hitta innovativa arbetssätt och lösningar på gemensamma utmaningar.

² <https://malmo-commitment.org/>

Ett utbyte av kunskap, expertis, teknik och finansiella resurser är viktiga komponenter för att målen ska nås. Rätt utfört kan denna miljö- och klimatomställning leda till fler gröna jobb, bättre hälsa, stärkt välfärd och ökad konkurrenskraft. Det kommer även att krävas förändringar i svenska och europeiska regelverk och policyer, ett arbete som redan pågår och som staden är en del av.

3.3. Organisation och ledning

För att öka tempot i Malmös klimatomställning har Malmö stad initierat Klimatomställning Malmö, en kraftsamling för att mobilisera Malmös aktörer att leverera på kommunfullmäktiges mål att Malmö är en föregångare när det gäller minskade utsläpp av växthusgaser och ska vara en klimatneutral stad 2030. För att stödja omställningen ska Malmö stad vara en grön stad som leder klimatomställningen

Klimatomställning Malmö består organisatoriskt av:

- en beställargrupp som ansvarar för styrning av processens totala framdrift.
- en processledning som har sitt huvudsakliga fokus på ledning, samordning och beredning.
- identifierade omställningsområden som självständigt möjliggör genomförandet av åtgärder. I dagsläget har sju prioriterade omställningsområden identifierats.

Alla måste förstå varandras roller och kunna se samarbetet ur varandras synvinkel. Rörlig, samverkan och transparens är några organisatoriska egenskaper som är nycklar för att få detta att lyckas fullt ut. Genom frekventa kontakter med involverade nyckelpersoner såväl externt som internt på olika nivåer, så sprids information inom organisationen och gör att den snabbare når ut till de människor som bör ta del av den. När kommunikation och informationsflödet går snabbt så blir också beslutsfattandet snabbare. Ambitionen är att tillskapa snabbfotade stödjande och kompletterande strukturer som kan motivera och ytterligare förstärka samverkanskulturen.

Berednings- och beslutsprocessen inom ramen för klimatomställning Malmö ska, i möjligaste mån, koppla an till linjeorganisationens redan etablerade och organiserade kommunikationskanaler. Här finns redan ett flertal etablerade arenor för dialog och samverkan med externa aktörer. I Malmö stads linjeorganisation finns dessutom ekonomiska och personella resurser och ett formellt beslutsmandat som inte ska förbises.

3.4. Samverkan med näringsliv, akademi och medborgare

Malmö har sedan 2020 Sveriges första lokala klimatkontrakt – Klimatkontrakt Malmö – som riktar sig till företag, organisationer och akademi. I dagsläget har Malmö stad

tecknat klimatkontrakt och bildat arbetsgrupper med större näringslivsaktörer och andra engagerade aktörer samt forskningsinstitut, inom bland annat områdena energi, transporter och byggnation. Idag är över 200 företag anslutna.

Ett koncept för att inkludera och möta små och medelstora företags behov inom klimatomställning håller på att utvecklas. Genom kontrakten åtar sig aktörerna att bidra med egna formulerade klimatåtaganden. Det kan handla om en färdplan för den egna verksamheten eller enstaka klimatinsatser. Alla som tecknar Klimatkontrakt Malmö blir en del av Klimatomställning Malmö och får möjlighet att samverka med anslutna aktörer inom de prioriterade omställningsområdena.

Malmöbornas involvering och engagemang är avgörande för att omställningen till ett hållbart samhälle ska lyckas. Det är viktigt att Malmöborna ges möjlighet att påverka omställningsprocesser och utfall, eftersom det är svårt att få acceptans för viktiga omställningsbeslut utan brett deltagande. Malmö stad behöver även inspirera och stötta Malmöbornas egna initiativ för att bidra till hållbara livsstilar, beteendeförändring och handlingsmönster på platserna där de bor och verkar. Malmö stad har därför bland annat utvecklat kunskapshöjande produkter, digitala stödverktyg som klimatinsatser³ och utrett förutsättningar för olika råds- och samverkansformer.

För att underlätta för en rättvis och inkluderande omställning bedriver Malmö stad ett arbete för att möta Malmöborna i deras vardag, vilket därmed säkerställer lokala drivkrafter och behov i klimatomställningen. Malmö stad har tillsammans med Malmöbor utvärderat olika geografiska områdens och samhällsgruppers förutsättningar för hållbara livsstilar. Fördjupade samarbeten med andra verksamheter har etablerats för att tillsammans skapa forum för att möta och involvera malmöbor i alla åldrar i klimatomställningsarbetet. En viktig partner i detta arbete är Kulturförvaltningen/ Biblioteken i Malmö, som har arenor och mötesplatser för samtal, bildning och livslångt lärande. Verksamheten är möjliggörare och förvaltare av demokratiska värden som kunskap och fri åsiktsbildning.

3.5. Klimatinvesteringsplan

Malmö har gjort en scenarioanalys för att förstå hur Malmö kan nå stadens klimatmål. Tre olika scenarion har testats utifrån en kombination av åtgärder, både tekniska och beteende förändringar. Analyserade klimatåtgärder beaktar även det samhällsekonomiska perspektivet.

I takt med att färdplaner arbetas fram inom de sju prioriterade omställningsområdena kommer även klimatinvesteringsplaner tas fram för såväl respektive färdplan som för den aggregerade för hela Klimatomställning Malmö.

³ <https://malmo.se/Miljo-och-klimat/Klimatomställning-Malmo/Klimatinsatser.html>

Malmö har även tittat på medborgarnas Klimatomställning utifrån ett ekonomiskt perspektiv. Vad de ska investera i, vad det kommer kosta att få en mer klimatsmart livsstil med mera.

3.6. Digitalt stöd för genomförandet

Digitala verktyg skapar förutsättningar för att arbeta tillsammans med klimatomställningen på nya sätt. Malmö stad har ett samarbete med företaget ClimateView för att tillsammans utveckla smarta digitala lösningar för att stödja Malmös klimatomställningsarbete. Med hjälp av ClimateView kommer vi kunna få en tydlig, samlad och faktabaserad överblick över omställningen. En samarbetsyta där vi alla kan se och sträva mot samma mål, och öka tempot tillsammans.

Malmö stad kommer i verktyget kunna samla olika åtgärders klimatnytta, men även deras investeringskostnad, besparingar för olika aktörer i samhället och andra samhällsnyttor som skapas. Verktyget ska också hjälpa Malmö stad att enkelt kunna utreda i vilken sektor mer åtgärder behövs samt vem/vilka som har rådighet över dessa. Verktyget ska hjälpa Malmö stads politiker att ta väl grundade beslut för att möjliggöra en klimatomställning i Malmö. Verktyget ska också kunna användas för att kommunicera stadens klimatomställning på ett pedagogiskt sätt till berörda målgrupper.

3.7. Innovationsnav för klimatneutrala kommuner

Malmö är en del av världen och världen en del av Malmö. De utmaningar Malmö står inför är inte unika. Flera europeiska städer har motsvarande utmaningar. Genom att arbeta tillsammans och dela erfarenheter kan vi accelerera omställningen och skapa värden för Malmöborna och näringslivet. Under 2023 har Malmö delat med sig regelbundet av sina erfarenheter till nationella myndigheter och svenska och europeiska städer inom bland annat klimatinvesteringsplaner, organisering av klimatomställning, färdplaner, medborgarengagemang och involvering samt digitalisering.

Genom ett antal internationella nätverk har Malmö stad tillgång till kunskaps- och erfarenhetsutbyten med andra städer i Europa. NetZeroCities utgör den centrala arenan för kunskaps- och erfarenhetsutbyte på EU nivå, men Malmö deltar exempelvis även i följande nätverk: EIT Climate-KIC, Viable Cities, Eurocities, KIMO, ICLEI – Local Governments for Sustainability, Klimatkommunerna, Borgmästaravtalet, Resilient Regions Association och United Cities and Local Governments.

Tillsammans med andra europeiska städer och kommuner kan Malmö också påverka nationellt och internationellt i frågor som har ett centralt värde för Malmö. Nätverken och organisationerna används även för att generera projektidéer och hitta samverkanspartners.

3.8. Klimatanpassning

Behovet av klimatanpassning har på senare tid blivit uppenbart för världen och för Malmö. För att rusta Malmö för klimatförändringarna har staden tagit ställning till att all fysisk planering ska anpassas utifrån det värsta klimatscenario vår expertmyndighet SMHI kan leverera, RCP 8,5 som spår en global uppvärmning till år 2100 om 4,3°C.

Malmö stad har under 2023 drivit ett nationellt påverkansarbete som planeras att fortsätta även framöver. Syftet är att få till ändringar och förtydliganden i svensk lagstiftning för att möjliggöra för genomförandet av klimatanpassningen av Sveriges städer och samhällen.

Malmö stad är del av FN:s globala kampanj Making Cities Resilient 2030 (MCR 2030) och ska inom nätverket anordna minst en internationell konferens om klimatanpassning per år. Malmö stad har inom nätverket ett speciellt fokus på naturbaserade lösningar, vilka Malmö stad arbetat flitigt med de senaste åren. Bland annat inom det Vinnova-finansierade projektet Blue Green City Lab, vars lärdomar nu kommer tas vidare i genomförandeprojekt under 2024. Under 2023 har Malmö stad och Köpenhamns kommun fördjupat sitt samarbete och kunskapsutbyte vilket bland annat resulterat i att Malmöområdet blivit en så kallad "Mission Region" i EU:s satsning för 150 klimatresilienta städer och samhällen. Malmö stads har under 2023 antagit en strategi för kustskydd.

Samtidigt pågår ett arbete med att samla ihop tidigare arbete som gjorts i staden och formera nya samarbeten kring klimatanpassning inom Malmö stads organisation. Exempelvis genom att hantera frågan om klimatets riskpåverkan i verksamheternas risk- och sårbarhetsanalyser. Stort fokus har också legat på att undersöka utsattheten för olika klimatrisker i Malmös olika geografier samt att genomföra sociala sårbarhetsanalyser för specifikt värmeböljor. En ambition under 2023 har varit att samla olika styrdokument inom klimatanpassning under en gemensam klimatanpassningsstrategi.

3.9. Klimatsmart mobilitet

Malmö liksom andra städer står inför en stor omställning av hur vi rör och transporterar oss och varor. Utvecklingen spelar en avgörande roll i klimatomställningen.

I Malmö ska gång, cykel och kollektivtrafik vara det självklara valet. Detta tillsammans med effektiva och miljöanpassade godstransporter och biltrafik kan vi skapa ett hållbart transportsystem. Ett transportsystem anpassat till människan och för staden.

I Malmö testar och undersöker vi nu möjligheterna för att öka delade fordons tillgänglighet genom mobilitetshubbar och mobilitetshus. Genom hubbar knyts

befintliga och nya transportmedel ihop och därmed skapas ett ekosystem av mobilitet.

Malmö stads trafik- och mobilitetsplan, vilken under året har reviderats, beskriver hur en progressiv och holistisk trafikplanering kan bidra till att skapa ökad livskvalitet för fler Malmöbor, besökare och verksamma. Malmö växer och stadens utmaningar kräver att traditionella metoder kompletteras med nya.

3.10. Rapportering och uppföljning

Klimatmålen följs upp med hjälp av indikatorer, vilka beslutas av kommunfullmäktige. Måluppfyllelsen av miljöprogrammet följs upp i en återkommande miljöredovisning. Miljönämnden ansvarar för denna sammanställning, som också ligger till grund för den ekologiska dimensionen av Malmö stads hållbarhetsrapportering. Eftersom miljö- och klimatarbetet ingår i grunduppdraget ansvarar nämnder och bolagsstyrelser för sin verksamhets måluppfyllelse till 2030. För att miljönämnden ska kunna göra en samlad analys av miljöläget i Malmö krävs att varje nämnd och bolagsstyrelse följer upp sina egna åtgärder och rapporterar resultat till miljönämnden varje år. Miljönämnden rapporterar i sin tur miljöläget till kommunfullmäktige.

Malmö stad följer upp och åiterrapporterar arbetet inom Borgmästaravtalet 2030 till CDP:s och ICLEI:s globala rapporteringsplattform för städer. För både åren 2022 och 2023 fick Malmö högsta betyg (A-listade) för sin rapportering, vilket bekräftar att Malmö är internationellt ledande i sitt klimatarbete.

4. Viable Cities åtaganden

Innovationsprogrammet Viable Cities genomförs i bred samverkan, för att bidra till att ställa om till klimatneutrala städer 2030 som en del i det svenska åtagandet att uppfylla mål i Agenda 2030 och Parisavtalet. I detta ingår att vara internationella föregångare i städers omställning.

Viable Cities arbetar med en bredd av aktörer på tvärs över vetenskapliga discipliner, branscher och samhällssektorer. Det kopplar samman excellenta forskningsmiljöer med stora och små företag inom en rad branscher samt offentliga verksamheter och civilsamhällesorganisationer.

Inom ramen för den roll som Viable Cities har som strategiskt innovationsprogram kommer programmet att verka för följande:

4.1. Samordning Klimatkontrakt 2030

Det sker nu en allt snabbare mobilisering kring omställningen lokalt, nationellt och internationellt där klimatkontrakten används som verktyg. Det kräver en bättre

förmåga att samordna arbetet och kontinuerligt vidareutveckla kontrakten för att åstadkomma; uppskalning, breddning, replikerbarhet, prioritering samt en mer effektiv samordning av möten och dialoger mellan aktörerna.

Viable Cities programkontor utvecklar därför en samordningsfunktion för Klimatkontrakt 2030 i Sverige för att ytterligare stödja processen med klimatkontrakt där myndigheternas, kommunernas och övriga relevanta aktörers åtaganden utvecklas och vässas steg för steg. Detta görs parallellt med insatser för implementering och skalning för att på ett bättre sätt att driva på omställningen. Samordningsfunktionen ska stödja uppbyggnaden av aktörernas gemensamma förmåga till omställning från kunskap till implementering och utveckla processen för klimatkontrakten till nästa nivå – såväl i ett lokalt, nationellt som internationellt sammanhang.

Samordningsfunktionen ska höja kunskapen och skapa bättre möjligheter för kommuner och aktörer att på lokal nivå dra nytta av och utveckla arbetssätt för att tillvarata de omfattande policypaketet på EU-nivå som är ett resultat av European Green Deal (exempelvis Fit for 55 och taxonomiförordningen för hållbara investeringar).

4.2. Smart policyutveckling

Viable Cities avser fortsatt vara en mobiliserande aktör kring policy och regelverk med tillhörande insatser inom smart policyutveckling. Dels handlar detta om att ge kommuner bättre överblick avseende nuvarande och kommande svensk och europeisk lagstiftning, regler och normer av relevans för städers klimatomställning (exempelvis policypaketet Fit for 55). Dels innefattar det processtöd för förändring av regelverk och normer för att i praktiken underlätta klimatomställningen. Detta kopplar till myndigheternas åtaganden (se avsnitt 5.1) samt utvecklingsarbetet kring systemdemonstratorer (se avsnitt 6.5).

4.3. Innovation

Viable Cities avser utveckla sin roll som föregångare och intermediär (systemkopplare, mellanrumsledare, gränsgångare) för att stärka de koordinerande, mobiliserande och faciliterande insatserna i det framväxande ekosystemet för missionen om Klimatneutrala städer med ett gott liv för alla inom planetens gränser.

För att underlätta för kommuner att implementera innovation som påskyndar klimatomställningen, kommer Viable Cities bidra med kompetensnätverk och processtöd, bland annat genom att kroka arm med andra strategiska innovationsprogram i den fortsatta utvecklingen av Klimatkontrakt 2030. Det gäller framför allt inom mobilitet, energi, byggd miljö, cirkulär ekonomi, hälsa och digitalisering. Utifrån samarbetsavtalet som finns med det strategiska innovationsprogrammet Drive Sweden kring klimatsmart mobilitet kommer

samverkan utvecklas ytterligare med såväl städer som myndigheter kring detta område, inte minst med Trafikverket. Inom digitalisering för klimatomställning kommer arbetet utvecklas vidare med det nyligen inrättade Urban Twin Transition Centre.

4.4. Samordnad finansiering

Viable Cities kommer på följande sätt understödja kommuners behov av finansiering av klimatomställning och verka för samarbete och synergi mellan myndigheter och andra aktörer som finansierar klimatomställning och hållbar stadsutveckling.

- Viable Cities kommer fortsätta arbeta med utvecklade former för finansiering kopplat till Klimatkontrakt 2030 med de 23 städerna och de sex myndigheterna som är involverade i detta.
- Viable Cities kommer tillsammans med myndigheterna utveckla arbetet inom samordnad finansiering genom olika insatser som pågår inom området hållbar stadsutveckling, se 5.3 Samordnad finansiering.
- Viable Cities arbetar vidare med att utveckla former för klimatinvesteringsplaner för städer med sikte på att stödja samtliga städer i satsningen Klimatneutrala städer 2030 samt som en del i det internationella arbetet med missionen och tillgängliggöra insikter och verktyg för många fler.

4.5. Samspel med EUs mission klimatneutrala städer

Viable Cities samverkar nära med de stödstrukturer som byggs upp kring EUs mission om klimatneutrala städer 2030 – såväl plattformen för genomförande av EUs mission, NetZeroCities som CapaCITIES, som syftar till att bygga nationella plattformar i fler länder, som partnerskapsprogrammet Driving Urban Transitions (DUT). Viable Cities är också delaktiga i diskussionen på EU-nivå om närmare samverkan och synergier med system-missionen om klimatanpassning (Adaptation to Climate Change), liksom med "New European Bauhaus".

5. Myndigheternas åtaganden

Myndigheterna åtar sig att samverka inom ramen för Klimatkontrakt 2030. Myndigheterna bidrar på så sätt till syftet med det missionsdrivna arbetet att ställa om till klimatneutrala städer 2030 med ett gott liv för alla inom planetens gränser.

Under 2024 fortsätter myndigheterna att utveckla stödjande strukturer och nya arbetssätt för en mer sammanhållen, strategisk och lärande utvecklingsprocess. I denna fungerar Rådet för hållbara städer som ramverk och strategiskt forum för myndighetssamverkan, Svensk modell för Hållbar utveckling, som operativ plattform

för myndighetssamverkan och Klimatkontrakt 2030 som gemensamt innovations- och testlabb för de 23 städerna och myndigheterna.

Som en del av det kommer Klimatkontraktsmyndigheternas innovationsteam tillsammans ansvara för att driva följande innovationsprocesser: Policylab (5.1), Systemdemonstratorer (5.2) och Lokal portföljanalys (5.3). Arbetet innebär även medverkan i Transition Lab som Viable Cities faciliterar. Myndigheterna avser att på Arena klimatkontrakt, mötesplatsen för dialogverkstad mellan kommunerna och myndigheterna, under 2024 särskilt fokusera på utvecklingen av Klimatkontrakt 2030 som innovation av governance. (se 6.1)

Myndigheterna åtar sig att fortsätta det gemensamma arbetet kring följande utveckling under 2024 för att stödja kommunernas klimatomställning:

5.1. Smart policyutveckling

Tillsammans med kommunerna samverkar myndigheterna för att identifiera och bidra till utvecklingen mot mer ändamålsenliga regelverk och andra styrmedel för hållbar stadsutveckling och klimatomställning samt öka förståelse och kunskap om befintliga regelverk. Med kommunernas utvecklingsbehov i en accelererad klimatomställning som fokus, ska processen fortsatt bygga på proaktiv dialog och ömsesidigt lärande.

Under 2024 fortsätter arbetet med policylabb inom ett eller flera av de identifierade utmaningsområdena: inkluderande och hälsofrämjande mobilitet, markanvändning och markanvisning, energiplanering- och energieffektivisering samt cirkulära resurs- och materialflöden. Ett gemensamt utvecklings- och planeringsarbete pågår genom samverkan och dialoger för att förtydliga policyutmaningar och identifiera huvudaktörer, samt säkerställa omställningspotential av policylabb.

5.2. Stöd till forskning, innovation och utveckling

Myndigheterna finansierar insatser för forskning, innovation, utveckling och systeminnovation som stödjer en snabbare klimatomställning. Myndigheternas stöd riktar sig till olika typer av forskning, innovation, tillämpning och demonstration och till viss del investeringsstöd. Stöd tillhandahålls genom öppna utlysningar och andra former såsom till exempel beställarnätverk, behovsägarnätverk och innovationsupphandling.²

Under 2024 åtar sig myndigheterna att fortsatt utveckla och finansiera nya typer av insatsformer, såsom: Systemdemonstratorer för klimatneutrala städer, (Läs mer under 6.5) och Urban Twin Transition Center⁴ för digitalisering som ger bättre stöd för städernas klimatomställning.

⁴ Se [pressmeddelande från Internetstiftelsen](#)

5.3. Samordnande insatser kring finansiering

Myndigheterna utvecklar löpande samordningen kring insatser som pågår inom hållbar stadsutveckling och klimatomställning för att skapa bättre framförhållning och samlad information.

Baserat på den innovationsprocess om metodutveckling för lokala portföljanalyser som genomfördes 2023 avser myndigheterna att under 2024 leverera sammanställda utdata från vissa av myndigheternas finansiering till samtliga 23 kommuner. Innovationsarbetet kommer även att fortsätta under 2024 i syfte att dels höja kvaliteten och täckningen av levererade data, dels genom ett eller flera fördjupningsprojekt i samarbete med vissa intresserade kommuner för att effektivisera processen och öka nyttan hos mottagarna. Det långsiktiga målet med portföljanalyserna är att arbetet ska bidra i arbetet med städers klimatinvesteringsplaner.

Hållbarstad.se är Rådet för hållbara städers gemensamma webbplats.

Här har myndigheterna åtagit sig att löpande publicera information om finansieringsmöjligheter och utlysningar samt samlat kunskapsstöd från alla ingående myndigheter som är med i Rådet för hållbara städer⁵.

5.4. Deltagande i europeiska initiativ för hållbara städer

Myndigheterna ingår och arbetar med flera olika europeiska initiativ för att stödja utvecklingen av hållbara städer och samhällen.

I arbetet med att stödja svenskt deltagande i forskningsprogrammet Horisont Europa 2021–2027 ingår att bidra i utformning av utlysningar och aktiviteter samt informera och ge råd till aktörer som planerar att delta i ansökningar i olika europeiska satsningar. Myndigheterna samverkar även i genomförandet av EU:s regionala utvecklingsfond 2021–2027 med insatserna för hållbar urban utveckling.

Myndigheterna fortsätter medverka i partnerskapet Driving Urban Transitions to a Sustainable Future (DUT) där utlysningar och andra aktiviteter inom området hållbar stadsutveckling kommer att vara aktuellt under de kommande åren samt EU-kommissionens satsning "New European Bauhaus",⁶ European Urban Initiative (EUI)⁷ och Urbact⁸.

⁵ Boverket, Energimyndigheten, Folkhälsomyndigheten, Formas, Länsstyrelserna, Myndigheten för delaktighet, Naturvårdsverket, Riksantikvarieämbetet, ArkDes (Statens centrum för arkitektur och design) Statens konstråd, Sveriges Kommuner och Regioner, Tillväxtverket, Trafikverket och Vinnova

⁶ New European Bauhaus lyfter fram betydelsen av estetiska, sociala och kulturella värden i den gröna omställningen

⁷ European Urban Initiative, är en hubb för hållbar stadsutveckling på EU-nivå. EUI ska erbjuda stöd till städer för att förbättra och öka sin kapacitet i att utforma strategier, policyer och projekt för hållbar stadsutveckling. (urban-initiative.eu)

⁸ Urbact är ett europeiskt samarbetsprogram för utbyte och lärande inom hållbar stadsutveckling, Tillväxtverket.

Myndigheterna bidrar även för att utveckla stödjande funktioner för de städer som valts ut att ingå i missionen på EU-nivå om 100 klimatneutrala städer 2030. Ett exempel är programmet "CapaCITIES"⁹. Genom "CapaCITIES" initieras och stärks nationella förändringsprocesser för att etablera nationella nätverk och styrningsstrukturer.

6. Strategiska utvecklingsprojekt 2024

De strategiska utvecklingsprojekten är viktiga acceleratorer för framväxten av ett ekosystem kring missionen om Klimatneutrala städer 2030 och utgör en gemensam plattform och arena för samverkan och lärande.

Under 2024 kommer följande strategiska utvecklingsprojekt att bedrivas inom Viable Cities Transition Lab, med syfte att vid den kommande revideringen av Klimatkontrakt 2030 kunna vidareutveckla innehållet i kontraktet.

6.1. Governance

Utvecklingen inom governance för klimatomställning, både på lokal nivå och mellan lokal, nationell och även EU-nivå, är grundläggande för en bredare kraftsamling och effektivare systemförändringar. Det handlar om att koordinera och leda olika aktörer på olika nivåer i syfte att snabba på klimatomställningen och bromsa klimatförändringarna för att kunna bygga en hållbar framtid. Governance innebär att många aktörer på olika styrnivåer arbetar tillsammans för att gemensamt gå bortom det man som enskild aktör har direkt rådighet över för att förverkliga mål och mission. Det innebär ett systemskifte mot ett helhetstänkande inom offentlig förvaltning och en mer nätverksbaserad styrning. Governance syftar på processen och strukturen för att styra, leda och reglera en organisation, ett samhälle eller ett system. Det handlar om hur beslut tas, hur mandat och ansvar fördelas, och hur regler och riktlinjer upprätthålls och efterlevs. Det är en komplex process som involverar politiska, ekonomiska, tekniska och sociala aspekter som i sin tur kräver samarbete och engagemang från en bredd av samhällsaktörer.

Inför 2024 finns ett fortsatt stort utvecklingsbehov för en djupare förståelse för vad transformativ governance innebär och hur kommuner och städer kan arbeta med det i praktiken. Med erfarenheter och insikter från de första stegen kommer ett gemensamt analysstöd för klimatkontrakt att vidareutvecklas. Detta är ett arbete som måste ske i nära samarbete mellan Viable Cities, myndigheterna och kommuner. Arbetet kommer att samordnas av programkontoret som säkerställer ett förstärkt fokus på analys och uppföljning inom Arena Klimatkontrakt under 2024.

⁹ Energimyndigheten och Viable Cities deltar

Mobiliseringen med hjälp av Klimatkontrakt 2030 har visat sig vara framgångsrikt och kommer fortsätta utvecklas för att ytterligare stärka, skala upp, bredda och snabba på omställningsarbetet. Det krävs en tydligare behovsorientering / prioritering och skarpare åtaganden från flera håll; från de nationella myndigheterna, från kommunerna och också kopplat till Viable cities roll / åtaganden.

Klimatkontraktet är ett nytt och innovativt verktyg för governance som bygger en långsiktig strategisk process från lokal till internationell nivå utifrån den gemensamma missionen om klimatneutrala och hållbara städer 2030.

6.2. Klimatinvesteringsplaner

En grundtes i missionsdriven innovation är att staten och offentliga organisationer på olika nivåer i samhället tar en aktiv roll i att samskapa och omforma marknader i samspel med näringslivet och andra samhällsaktörer som akademi och civilsamhälle.

Klimatinvesteringsplaner är en central del i arbetet med en utvecklad governance för missionen och under 2024 kraftsamlar vi inom Klimatinvesteringsplaner på flera områden; analyser och test om hur klimatinvesteringsplaner kan kopplas till ordinarie beslutsprocesser, inklusive färdplaner för klimatneutralitet på stadsnivå, analyser av nödvändiga klimatinvesteringar inom områden med stor påverkan på klimatutsläpp, exempelvis värme/kyla, mobilitet, mat osv, ekonomiska analyser av multipla nyttor av klimatomställning, exempelvis där klimatomställning kan bidra till såväl kostnadsbesparingar som kvantifierade nyttor som exempelvis ökad hälsa, fler arbetstillfällen, trygghet etc., hur hållbarhetsindikatorer kan införlivas mer systematiskt inom kommersiell förvaltning och kontraktshantering.

Under 2024 vidareutvecklas Viable Cities finansiella dashboard och införlivar investeringsplanssidan, finansiella indikatorerna och de finansieringsflöden som tillhandahålls av olika nationella myndigheter (se avsnitt 5.3). Funktionerna hos olika finansiella instrument kommer att kartläggas och ett antal lärcase startar där finansiella färdplaner tas fram. Dessutom kommer en utvecklad samverkan med investerare för att diskutera hur man mobiliserar privat finansiering för klimatneutrala städer.

Arbetet med Klimatinvesteringsplaner i Sverige hänger nära samman med vad som händer inom plattformen för genomförande av missionen om klimatneutrala städer på europeisk nivå, NetZeroCities.

6.3. Konkurrenskraft genom omställning

En stark mobilisering för omställning till klimatneutralitet kan ge förutsättningar för företag i Sverige att utveckla nya affärsstrategier, och helt nya marknader, som i sin tur ger konkurrenskraft genom att driva en omställning till ett klimatneutralt

och hållbart samhälle. Detta är avgörande för Sveriges ambition att vara världens första fossilfria välfärdsland och vårt klimatpolitiska ramverk. Företagens roll i klimatomställningen är central, både som stora utsläppare av växthusgaser men också som leverantör av lösningar för klimatomställning och klimatanpassning.

Under 2024 krafsamlar Viable Cities inom initiativet Klimatkonkurrenskraft för att tillsammans med en rad andra aktörer utforska vilka systemiska förändringar som kan accelerera samverkan kommun-näringsliv för att uppnå missionen klimatneutrala städer 2030 med ett gott liv för alla inom planetens gränser. Samverkan med de myndigheter som signerar Klimatkontraktet är i detta arbete centralt för att kunna driva policyförändringar. Initiativet är främst riktat mot de 23 städer som signerar Klimatkontrakt 2030, med målsättningen att skapa kunskap som kan användas i alla svenska kommuner.

Syftet är att tillsammans krafsamla kring viktiga insatsområden kopplat till städernas omställningsresor där företagen mobiliseras och är systematiskt engagerade. En viktig del i arbetet är att stärka varandra i att möta de möjligheter och utmaningar som EUs satsning på bland annat "Fit for 55" innebär. Exempel på insatsområden är upphandling, kompetensförsörjning, näringslivsutveckling och etablering. I arbetet ingår att granska möjligheten att använda kommunala policydokument som upphandlingspolicy, näringslivsprogram och samt ägardirektiv för kommunala bolag för att driva utvecklingen. I arbetet samverkar Viable Cities även med näringslivsorienterade organisationer och initiativ på internationell, nationell och regional nivå där en viktig aspekt är en rättvis och inkluderande omställning.

6.4. Medborgarengagemang

Nuvarande samhällsutmaningar innebär att flera kriser sammanfaller med klimatkrisen. Det gäller bland annat pandemin, kriget i Ukraina, kriser vad gäller energi, mat, råvaror och kritiska mineraler, biodiversitet och demografi. Utmaningarna förstärks av att vi samtidigt upplever en demokratisk utveckling där en växande andel av befolkningen känner sig utanför.

Under 2024 att vidareutvecklas samarbetet mellan städer, myndigheter och andra aktörer för att skapa förutsättningar för medborgarengagemang i klimatomställningen. Inte minst genom utveckling av nya former av medborgarinvolvering i lokala klimatkontrakt och samspel med europeiska satsningar på området.

Under 2024 mobiliseras ett antal lärcase, tester och satsningar inom medborgardeltagande som syftar till att ge reellt inflytande till medborgarna för att snabba på klimatomställningen.

Detta ökar behovet av satsningar som syftar till inkludering och att sätta medborgarna i centrum för omställningen till klimatneutralt och hållbart samhälle, bland annat genom nya former för medborgarinvolvering (exv medborgarråd) och utveckling av attraktiva livsmiljöer (exv New European Bauhaus) och politik för gestaltad livsmiljö. Medborgarnas kunskap och expertis måste tas tillvara i de beslut som påverkar deras liv, och dessa beslut måste förankras med det stora flertalet för att kunna leda till åtgärder och förändringar i den takt och omfattning som krävs.

6.5. Systemdemonstratorer

Systemdemonstratorer för klimatneutrala städer är ett strategiskt utvecklingsprojekt inom Klimatkontrakt 2030. Förväntan på systemdemonstratorerna är att de ska ha en väsentlig roll i städernas förmåga att snabba på omställningen samt skapa hög synlighet och engagemang lokalt, regionalt, nationellt och internationellt.

Satsningen har en tydlig inriktning mot missions-orienterad innovation, och betonar tydligt vikten av systemperspektiv i omställningsarbetet. En viktig del i insatsformen är ett portföljtänk, där flera åtgärder, initiativ och experiment tillsammans utgör en större helhet. Systemdemonstratorerna tar sin utgångspunkt i centrala områden i Klimatkontrakt 2030 och är tänkta att bidra till utveckling av kontraktet utifrån insikter från arbetet.

Viable Cities och myndigheterna åtar sig att bidra till att systemdemonstratorerna lyfts i viktiga sammanhang på nationell och internationell nivå samt att dra nytta av insikterna från systemdemonstratorerna i syfte att möjliggöra uppskalning. Samtliga kommuner inom Klimatkontrakt 2030 åtar sig att dra nytta av insikterna från systemdemonstratorerna i syfte att möjliggöra uppskalning.

6.6. Mission klimatneutrala städer 2030 internationellt

Under 2024 sker en fortsatt mobilisering och utveckling för att stärka kopplingen mellan det svenska och europeiska arbetet med missionen klimatneutrala städer 2030. Det sker inom en rad initiativ som involverar såväl städer, myndigheter som Viable Cities som program. Exempel är NetZeroCities (som är en plattform för genomförande av Cities Mission, med utvecklingsarbete kring bland annat Climate City Contract och Climate Investment plans), partnerskapet Driving Urban Transitions (med forsknings- och innovationsprojekt inriktade mot 15-minutersstaden, energipositiva stadsdelar och cirkulär urban ekonomi) samt CapaCITIES (som utvecklar nationella stödplattformar likt Viable Cities i fler europeiska länder).

New European Bauhaus-initiativet lanserades av EU-kommissionen i januari 2021, och kopplar samman EUs gröna giv med vår byggda miljö. I genomförandeplanen för Cities Mission pekar EU-kommissionen på att EUs Climate City Contract ska möjliggöra medverkande städer att integrera och stärka värden och principer i New European Bauhaus-initiativet i sina planer för klimatneutralitet. Arbetet kring

New European Bauhaus sker i samverkan med Boverkets (Rådet för hållbara städer) regeringsuppdrag att samordna Sveriges medverkan i New European Bauhaus.

På ett liknande sätt som EU mobiliserar 112 städer sker ett samarbete i Urban Transitions Mission inom det globala initiativet Mission Innovation, där en första etapp avser att samla cirka 300 globala städer.

7. Gemensamt arbete kring uppföljning, utvärdering och uppdatering

Viable Cities och kommunen är överens om att genomföra en årlig uppföljning av kommunens resultat inom ramen för Klimatkontrakt 2030. Viable Cities tar fram underlag för en årlig uppföljning på kommunal och nationell nivå.

7.1. Viktigaste uppdateringar för kommunen

Malmö medverkar i EU missionen om 100 klimatneutrala städer till 2030. Detta innebär en bekräftelse att det klimatarbete Malmö redan gör är på rätt väg samt nya möjligheter för Malmö att öka takten i klimatarbetet ytterligare. Under året har Malmö stad, tillsammans med 51 andra europeiska städer, valts ut som en av Europas Pilot Cities¹⁰. Genom särskilt finansiellt stöd skapas förutsättningar för att både stärka redan pågående processer i Malmös klimatomställning, direkt bidra till klimatminskande insatser, och till att samverka med övriga Pilot Cities städer samt bidra till europeisk spridning inom NetZeroCities Twinning programme¹¹.

Malmö stad har under 2023 ansökt om EU Mission Label för klimatneutrala och smarta städer. Genom ett Climate City Contract, bestående ett aktörsgemensamt åtagande (Commitment), färdplan (action plan) och investeringsplan (investment plan), redogör Malmö stad för hur Malmö ska möta ambitionerna om att bli klimatneutrala till 2030. Besked från EU-kommissionen kommer under första kvartalet 2024.

7.2. Mest angelägna erfarenheter att dela för kommunen

En viktig del i Klimatomställning Malmö har varit att få en helhetsbild och gemensam förståelse av Malmös största utsläppskällor, vilka åtgärder som mest effektivt kan minska utsläppen samt beräknade kostnader och nyttor av dessa åtgärder.

Den nulägesanalys och samhällsekonomisk konsekvensanalys av möjliga klimatåtgärder i Malmö som har genomförts har fått stor uppmärksamhet och bidragit att ge beslutsfattare och tjänstepersoner i Malmö stad ett kunskapsunderlag

¹⁰ <https://netzerocities.eu/malmos-pilot-city-activity-net-zero-malmo-pilot/>

¹¹ <https://netzerocities.eu/twinning-programme/>

kring möjliga klimatåtgärder i Malmö fram till 2030 samt redogjort för beräknade kostnader och nyttor av dessa åtgärder. Arbetet har bidragit till en ökad förståelse för vad som vi behöver analysera vidare och rikta in vårt klimatarbete på.

Omställningen till 2030 är möjlig men kräver mod, ihärdighet och struktur.

7.3. Viktigaste uppdateringar för Viable Cities

Under 2023 har Viable Cities arbete med att underlätta processen kring klimatkontrakt utvecklats. Viable Cities som program har också förberett en ny flerårig fas i programmet. Dessutom har ett betydande utvecklingsarbete skett kring klimatinvesteringsplaner och den nya insatsformen systemdemonstratorer har tagit nya steg. I det internationella samarbetet kring missionen har en process på EU-nivå kring klimatkontrakt etablerats och flera svenska städer har haft framgång i att bli delaktiga i arbetet med missionen om klimatneutrala städer med finansiering från Horisont Europa.

7.3.1 Processen kring klimatkontrakt

Under 2023 har arbetet gått vidare med att utveckla Viable Cities roll som underlättare av processen kring klimatkontraktet i samspel med de 23 städerna och 6 myndigheter som hittills är signatärer. Vidareutveckling har gjorts av plattform för snabbare lärande genom Viable Cities Transition Lab Forum, City Labs, Klimatfrukostar och en rad olika format för möten mellan städer och myndigheter och andra aktörer. Vidare har samspelet med de signerande myndigheterna utvecklats för att fördjupa processen med Klimatkontrakt 2030 ytterligare. Parallellt har arbetet fortsatt i de 23 städerna med att utveckla olika former av lokala klimatkontrakt som en del i att mobilisera lokala omställningsarenor med företag, offentlig verksamhet, akademi och forskningsinstitut och civilsamhälle. Mobiliseringen på EU-nivå med de 112 städer som är föregångare i missionen om klimatneutrala städer 2030 har också inneburit en process med att etablera klimatkontrakt där Viable Cities är delaktiga. Viable Cities ser ett ökat behov av att skapa synergier och arbeta med att utveckla stödet till lärande mellan städer och vidareutveckla gränssnitten mellan lokal, nationell och internationell nivå. Allt för att stärka den kollektiva förmågan till omställning.

7.3.2 Strategiskt arbete inför ny fas av programmet

Att på olika sätt skala upp relevanta satsningar för större effekt och snabbare takt i omställningen är en avgörande del i Viable Cities arbete framåt. Dessutom står det klart att det fortsatta arbetet behöver ske i en situation där multipla kriser sammanfaller med klimatkrisen. Under året har ett omfattande strategiarbete genomförts som förberedelse inför nästa fleråriga fas i programmet. Viable Cities har i oktober lämnat in en ansökan om att bli ett av programmen inom den nya missionsinriktade programformen Impact Innovation. Parallellt lämnas underlag in för nästa fas som strategiskt innovationsprogram där en utvärdering av programmets

första sex år färdigställt. Viable Cities har också på olika sätt lämnat inspel till regeringens kommande klimatpolitiska handlingsplan, den kommande forsknings- och innovationspropositionen och bidragit till SKRs beredning¹² om hur kommuner och regioner kan förbättra och intensifiera arbetet med klimatanpassning och minskad klimatpåverkan.

7.3.3 Strategiska insatser för uppskalning och acceleration

Som en del i arbetet med klimatkontrakt har ett fortsatt utvecklingsarbete med klimatinvesteringar för städernas omställning skett både i Sverige och i det Europeiska samarbetet. Inom ramen för detta har också dialogen utvecklats med relevanta finansaktörer. Under året har även arbetet med digitalisering intensifierats och i november etablerades Urban Twin Transition Centre i samverkan med Viable Cities. Arbete har också inletts med att förbereda processer för ökat medborgarengagemang / -deltagande för att skapa metoder och insikter som kan användas av många städer. Under året har i samarbete med Viable Cities även en forskarskola för rättvis omställning i städer startats vid Linköping universitet. Lunds universitet har även, i samarbete med Viable Cities, lanserat en Massive Online Open Course, MOOC: Cities, Climate and Change: Pathways and Opportunities. Även arbetet kring storytelling och kommunikation för omställning har vidareutvecklats. Nästa steg i arbetet med att utveckla en ny insatsform, Systemdemonstratorer, har tagits med finansiering från Vinnova och Viable Cities av två systemdemonstratorer: CoAct i Lund som fokuserar både på hållbar mobilitet och energipositiv stadsdel, och SnabbSam i Stockholm som inriktas på en fossilfri stadskärna. Andra städer är angelägna om att kroka arm i dessa satsningar för att lära tillsammans. Femton förstudier har finansierats inom Viable Cities för att utforska hur vi kan ge än mer kraft till städernas omställning inom tre områden: medborgarengagemang, klimatinvesteringar och regional samverkan.

7.3.4 Internationella allianser kring missionen

Fortsatt arbete med mobilisering av städer och länder kring missionen, där Viable Cities är delaktiga sker på flera sätt (exv NetZeroCities, Driving Urban Transitions, CapaCITIES, Urban Transitions Mission). Under året publicerades en utvärdering beställd av EU-kommissionen av arbetet inom EU med de fem missionerna¹³. Den drar bl a slutsatsen att missionen Climate-neutral and smart cities 2030 (Cities Mission) redan har åstadkommit en betydande mobilisering för snabbare klimatomställning i städer. Utvärderarna pekar på att inrättandet av Cities Mission var viktigt och lägligt för att ta itu med "implementeringsgapet" och de systemutmaningar som enskilda städernas klimatarbete aldrig kan lösa på egen hand.

¹² Rättvis och hållbar omställning för klimatet – Förslag från SKR:s programberedning för hållbar omställning, SKR, september 2023

¹³ Alasdair Reid et al. Study supporting the assessment of EU Missions and the review of mission areas – Mission areas review report. 10.2777/61143, Europeiska kommissionen, 2023

Viable Cities har fortsatt sitt arbete som en av många internationella partners i NetZeroCities för att underlätta omställningen i de 112 städer (varav sju svenska). NetZeroCities har i dialog med EU-kommissionen utformat klimatkontrakt för städer i hela EU som verktyg för snabbare klimatomställning. Här är klimatinvesteringar en viktig del. Ambitionen är, liksom i Viable Cities arbete i övrigt, att lärdomar, metoder och verktyg ska komma till nytta för många fler städer i deras omställning. Inom ramen för NetZeroCities har svenska städer haft framgång och beviljats stöd i flera satsningar för att förstärka sitt arbete med klimatomställningen. Exempelvis har Malmö, Uppsala och Umeå fått stöd i satsningen Pilot Cities (totalt cirka 45 miljoner kr), och inom satsningen Twinning som inriktas på lärlpartners för omställning finns Luleå (som matchas med Umeå) och Lund bland de städer som har blivit utvalda och matchade med pilotstäder.

I det arbete som bedrivs i ett antal år på global nivå inom Climate Smart Cities Challenge, och som involverar en rad svenska aktörer, tas nya steg i att vidareutveckla arbetet. Det handlar bland annat om att sammankoppla de fyra systemdemonstratorerna inom initiativet med de två svenska liksom att verka för mobilisering av kapital. Samarbetet med UN-Habitat är centralt i detta och en dialog förs om bredare samverkan med UN-Habitat med utgångspunkt i städernas klimatomställning. Likaså har dialog inletts om ett bredare samarbete med Världsnaturfonden WWF kring städernas klimatomställning i Sverige såväl som internationellt.

7.4. Viktigaste uppdateringar för myndigheterna

Inom Klimatkontrakt 2030 har myndigheterna under 2023 arbetat gemensamt med fyra innovationsprocesser. Inom Smart policyutveckling har fem utmaningar identifierats för policylab. I två städer testas Systemdemonstratorer för klimatneutrala städer. En metod för lokal portföljanalys har testats och skalas upp. En fördjupad analys kring Klimatkontrakt som modell för utvecklad governance har genomförts.

7.4.1 Smart policyutveckling

Under 2023 genomfördes flera gemensamma workshops med klimatkontraktskommuner och klimatkontraktsmyndigheter, för att påbörja utvecklingen av mer ändamålsenliga regelverk och andra styrmedel. Fem utmaningsområden identifierades och dessa kartlades och utreddes vidare med mål att fatta beslut om uppstart av flera så kallade policylab inom ett eller flera av de identifierade områdena. Representanter från myndigheterna arbetade vidare mellan workshopparna med att bearbeta data som kom fram och planerade för kommande arbete. Allt arbete skedde under utforskande och lärande former med alla inblandade.

7.4.2 Systemdemonstratorer

Under 2023 har satsningen på Systemdemonstratorer för klimatneutrala städer fortsatt. Utlysningen Systemdemonstratorer för klimatneutrala städer – Planeringsfas genomfördes, och två städer beviljades stöd. Utlysningen kommer under 2024 sömlöst att följas av utlysningen Systemdemonstratorer för klimatneutrala städer – Genomförandefas, vilken endast kommer vara öppen för samma två städer som beviljats stöd i Systemdemonstratorer för klimatneutrala städer – Planeringsfas.

7.4.3 Lokala portföljanalyser

Under 2023 har myndigheterna fortsatt att utveckla en metod för portföljanalys av myndigheternas samlade finansiering till städer. Metoden har under året testats i dialog med fem av kommunerna. Syftet har under året varit att undersöka och identifiera användningsområden i kommunerna, samt för att möjliggöra för en uppskalning till samtliga 23 kommuner. Årets arbete och genomfört test presenterades och vidareutvecklades gemensamt under Transition Lab Forum i Kristianstad under hösten.

7.4.4 Stärkt myndighetssamverkan

Under 2023 har myndigheterna inom Rådet för hållbara städer beviljats medel från det nationella programmet inom Europeiska regionalfonden (Eruf) för att utveckla en mer operativ myndighetsgemensam samverkansplattform. Samverkansplattformen har fått namnet Svensk modell för hållbar urban utveckling. Syftet är att kraftsamla kring myndigheternas mer operativa arbete och utveckla ett samordnat och gemensamt arbete för att stärka kommunernas innovationsförmåga. För att öka synergierna och lärandet mellan flera av myndigheternas närliggande uppdrag och initiativ beslutade Rådet för hållbara städer att under 2023 se över hur Rådet kan stärkas i sin roll som strategiskt forum och utgöra ett ramverk för den operativa samverkansplattformen Svensk modell för urban hållbar utveckling och Klimatkontrakt 2030 som en gemensam innovations- och testlabb för de 23 städerna och myndigheterna samt ytterligare andra identifierade närliggande initiativ.

7.4.5 Klimatkontrakt som governancemodell

Utvecklingen inom governance för klimatomställning, både på lokal nivå och mellan lokal, nationell och även EU nivå, utgör grundläggande förutsättningar för bredare kraftsamling och effektivare systemförändringar. Under 2023 riktade myndighetssamverkan, med Vinnovas analysstöd, ett särskilt fokus på governancefrågorna. I nära samarbete med Viable Cities och med aktiv medverkan av både myndigheterna och städerna, genomfördes ett strategiskt analysprojekt "Klimatomställning av städer – en svensk modell för att öka takten i omställning." Utifrån de praktiska erfarenheterna under de senaste två decennierna, har begreppet "governance" för klimatomställning kunnat tas fram ur ett operativt perspektiv. Governance används när en myndighet behöver gå bortom det man har direkt

rådighet över för att förverkliga ett mål, vilket också innebär systemskiften att gå från stuprörsbaserad verksamhet till helhetstänkande inom offentlig förvaltning. I governance samverkar myndigheten med näringsliv, civilsamhälle och akademi.

9. Kontraktet

Parterna är överens om att dessa gemensamma åtaganden, såsom de formuleras ovan, ska gälla för 2024. Den första versionen av Klimatkontrakt 2030 signerades 2020, den andra 2021 och den tredje 2022. Klimatkontraktet ska uppdateras och förnyas inför varje nytt år.

Klimatkontrakt 2030

Mellan Malmö stad, myndigheterna Energimyndigheten, Vinnova, Formas, Tillväxtverket, Trafikverket, Naturvårdsverket samt Viable Cities.

Stockholm 2023-12-08 Parterna är överens om att dessa gemensamma åtaganden, såsom de formuleras ovan, ska gälla för 2024. Den första versionen av Klimatkontrakt 2030 signerades 2020, den andra 2021 och den tredje 2022. Klimatkontraktet ska uppdateras och förnyas inför varje nytt år.

Katrin Stjernfeldt Jammeh

Kommunstyrelsens ordförande,
Malmö stad

Olga Kordas

Programchef,
Viable Cities

Robert Andrén

Generaldirektör,
Energimyndigheten

Darja Isaksson

Generaldirektör,
Vinnova

Johan Kuylenstierna

Generaldirektör,
Formas

Elisabeth Backteman

Generaldirektör,
Tillväxtverket

Roberto Maiorana

Generaldirektör,
Trafikverket

Björn Risinger

Generaldirektör,
Naturvårdsverket

Bilaga 1 – Länkar till dokument

Nedan finns länkar till de mest relevanta dokumenten i relation till Klimatkontrakt 2030 för Malmö stad.

- [Klimatkontrakt 2030, Malmö 2022](#)
- [Miljöprogram för Malmö stad 2021 - 2030](#)
- [Översiktsplan Malmö](#)
- [Trafik- och mobilitetsplan](#)
- [Skyfallsplan](#)
- [Kretsloppsplan 2021-2030](#)
- [Klimatomställning Malmö](#)
- [The Malmö Commitment](#)